

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 15. europaudvalgsmøde

Dato: torsdag den 20. januar 2022

Tidspunkt: kl. 12.30

Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Henrik Møller (S), næstformand, Jens Joel (S), Anne Valentina Berthelsen (SF), Rasmus Nordqvist (SF), Søren Søndergaard (EL), Kim Valentin (V), Alex Ahrendtsen (DF), Katarina Ammitzbøll (KF) og Peter Seier Christensen (NB).

Desuden deltog: Udenrigsminister Jeppe Kofod.

Kim Valentin fungerede som formand under hele mødet.

L Punkt 1. Opfølgning på COSAC-formandsmøde den 13.-14. januar 2022

EUV alm. del (20211) – Bilag 233 (brev fra Europaudvalgets formand til det franske COSAC-formandskab)

EUV alm. del (20211) – Bilag 232 (notat fra det franske COSAC-formandskab vedr. nye arbejdsmetoder for COSAC)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

L Punkt 2. Opdatering om markeringen af 50-året for dansk EU-medlemskab

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

L Punkt 3. Henvisning af sager til fagudvalg:

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

L Punkt 4. Meddelelser fra formanden

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 5. Rådsmøde nr. 3844 (udenrigsanliggender) den 24. januar 2022

EUU alm. del (20211) – Bilag 219 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Alle punkter forelægges til orientering.

1. Libyen

– *Politisk drøftelse/Udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3844 – udenrigsanliggender – Bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (20201) – Bilag 620 (udvalgsmødereferat side 1362, senest behandlet i EUU 18/9-20)

Udenrigsministeren: Fokus vil i høj grad være på de udskudte præsident- og parlamentsvalg og på EU's støtte til valgenes afholdelse. Valgene var sat til at blive afholdt den 24. december 2021. 2 dage før valgdagen blev valgene dog udskudt. Det skyldtes, at en række centrale elementer af forfatningsmæssig og juridisk karakter fortsat var – og er – uafklarede. Det omhandler bl.a. godkendelsen af valgloven og offentliggørelsen af de opstillede præsidentkandidater. Derudover udgjorde en skærpet sikkerhedssituation en yderligere udfordring for valgenes afholdelse.

Desværre er der ikke udsigt til, at valgene vil blive afholdt inden for en nær fremtid. Det er i den grad beklageligt, ikke mindst for de 2,8 millioner libyere – næsten 40 pct. af befolkningen – der har registreret sig til at stemme. Det er også skuffende i lyset af den store internationale opbakning, hvor især FN og EU aktivt har støttet op om valgafholdelsen.

Samtidig er den libyske nationale enheds- og overgangsregerings mandat udløbet ved årsskiftet. I realiteten er Libyen nu uden en siddende legitim regering. Om regeringens mandat vil blive forlænget, eller det libyske parlament vil udpege en anden regering, er uvist. Libyen står altså lige nu over for en skillevej, hvor det er afgørende, at den politiske proces opretholdes, og valgene afholdes så snart muligt.

På rådsmødet er der lagt op til at drøfte EU's handlingsmuligheder for at fremme en politisk løsning på konflikten, hvor afholdelsen af præsident- og parlamentsvalg står centralt.

Regeringen støtter den FN-ledede proces, der bl.a. arbejder for fuld implementering af våbenhvilen fra oktober 2020 og tilbagetrækning af de fremmede styrker og lejesoldater, der fortsat er til stede i Libyen. Det er vigtigt, at et samlet EU bedst muligt støtter op om dette og arbejder for implementeringen af konklusionerne fra de internationale konferencer i Berlin og Paris.

Alternativt risikeres en underminering af den politiske proces og de gode resultater, som er opnået i Libyen over de seneste 15 måneder. Dertil kommer risikoen for en eskalering af sikkerhedssituationen, der vil kunne få konsekvenser ud over Libyens grænser. Det er derfor i regeringens og EU's klare interesse, at der – i samarbejde med FN – arbejdes for at støtte Libyen bedst muligt på vejen mod afholdelse af valgene.

Katarina Ammitzbøll: Det er tre komplicerede og langvarige konflikter, der er på rådsmødedagsordenen. I Libyen startede det, da man gik ind i landet for at fjerne Muammar Gaddafi i 2011. Dan-

mark havde en meget aktiv rolle – jeg tror, at vi stod for 19 pct. af bombningerne. Lige nu ser vi ind i et scenarie, hvor der igen er potentiale for konflikt. FN's særlige udsending til Libyen, Ján Kubiš, indgav sin opsigelse i december 2021, og jeg ville høre, om der er kommet en ny?

Vi siger, at vi skal støtte FN, men hvordan kan man støtte FN andet end med midler eller politisk, og hvad kan FN egentlig gøre? Det er jo et meget militariseret og på flere måder ureguleret land. Der er mange, der presser på for afholdelse af valg. Der er også meldt om flere tusind observatører, som gerne vil ind og se på det. Kan man sørge for deres sikkerhed, så vi kan følge med i valget, og hvem står for analysen af udfaldet af valget? For ét er, at det afholdes, men vi har tidligere set, hvordan konflikterne eskalerer bagefter. Hvad kan man gøre for at dæmme dem ind?

Udenrigsministeren: Situationen i Libyen er alvorlig, og valget skulle være afholdt. Jeg tror, at opgaven er at sikre, at valget bliver afholdt så snart som muligt. EU er meget engageret. Der har været et format i Berlin med Tyskland for bordenden, som også har presset på. Der er nu en ny, midlertidig særlig FN-repræsentant for Libyen, og jeg tror, at den særlige udsending forventes at blive foreslået snarest. Problemet er, at der er uenighed i FN's Sikkerhedsråd, og som med så mange andre områder spiller Rusland desværre en kedelig rolle.

I dansk optik er det vigtigt, at vi støtter, og at EU er engageret. Jeg vil også fremhæve EU's højtstående repræsentant, Josep Borrells, besøg i Libyen den 8. september 2021, og at EU har haft en valgobservation i starten af december 2021. Desuden drøftes udsendelse af valgobservatører. Det er vigtigt, at vi på forskellige måder kan være på den bold, for det klart, at Libyens stabilitet og Europas sikkerhed i den grad hænger sammen.

2. Syrien

– *Politisk drøftelse/Udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3844 – udenrigsanliggender – Bilag 1 (samlenotat side 4)

Rådsmøde 3760 – udenrigsanliggender – Bilag 1 (senest forelagt ved skriftlig forelæggelse af ekstraordinært udenrigsanliggender 6/3-20)

Udenrigsministeren: Der skal være en drøftelse af den aktuelle situation i Syrien, og hvordan EU bedst muligt kan understøtte den ellers fastlåste politiske proces. FN's særlige udsending, Geir Pedersen, vil deltage og orientere Rådet om den seneste udvikling.

På den ene side er den politiske og sikkerhedsmæssige situation i store træk uændret: Bashar al-Assads regime kontrollerer størstedelen af Syrien med hjælp fra hans russiske allierede, men dele af landet er fortsat uden for regimets kontrol. Det gælder især i det nordøstlige og det nordvestlige Syrien.

I det politiske spor deltager regimet formelt i FN-faciliterede møder mellem parterne om den syriske forfatning, men de har endnu ikke engageret sig konstruktivt, hverken her eller mere generelt i den politiske proces. Der er derfor fortsat ingen nævneværdige fremskridt på den front.

Geir Pedersen har i længere tid advokeret for, at der bør fokuseres på at opnå konkrete fremskridt på afgrænsede områder for at skabe fremdrift i processen. På rådsmødet er der bl.a. lagt op til at diskutere, hvordan EU kan understøtte Geir Pedersens bestræbelser. På den anden side ser vi lige nu mindre bevægelser på en række områder: Nogle lande i regionen har indikeret en øget villighed til at normalisere forholdet til det syriske regime.

Derudover er der et øget politisk fokus på at afhjælpe de stadig stigende humanitære behov i landet. Der er derfor lagt op til en diskussion af, hvordan EU og medlemsstaterne mest effektivt kan hjælpe de mange nødlidende i Syrien, uden at man derved kommer til at understøtte det syriske regime. Danmark er fortsat en af de største humanitære donorer til Syrienkrisen. Vi bidrager også gennem vores freds- og stabiliseringsprogram samt vores nærområdeprogram til at forbedre forholdene for civilbefolkningen i Syrien og nabolandene.

Jeg vil på rådsmødet fokusere på vigtigheden af, at EU's fælles Syrienpolitik fastholdes. Tiden er ikke inde til at slække på det pres, vi sammen har lagt på det syriske regime. Det pres består i, at vi i fællesskab fastholder målrettede sanktioner, at vi ikke bidrager til genopbygning i Syrien, og at vi afstår fra skridt, der kan tolkes som en normalisering af forholdet til regimet. Det er de ting, vores politik hviler på. Vi må samtidig ikke glemme, at varig fred og forsoning i Syrien vil kræve, at de, der har begået forfærdelige forbrydelser under konflikten, stilles til ansvar, og det skal EU bidrage til at sikre.

Jeg vil på rådsmødet bakke op om, at EU fortsat gør det klart over for lande i regionen, at man bør afstå fra at normalisere forholdet til regimet. Assads regime står bag forfærdelige forbrydelser mod det syriske folk, og det skal han ikke belønnes for. Det er derfor vigtigt at sende et signal til især Den Arabiske Liga om, at en eventuel genindlemmelse af Syrien i ligaen vil vanskeliggøre samarbejdet med EU.

Derudover er det essentielt, at eventuelle projekter, der skal afhjælpe den forfærdelige humanitære situation i Syrien, ikke får karakter af genopbygning. EU skal fortsat ikke foretage genopbygning i Syrien, før vi har set regimet engagere sig konstruktivt i den politiske proces i overensstemmelse med Sikkerhedsrådets resolution 2254.

Alex Ahrendtsen: Jeg har forståelse for, at regeringen bliver nødt til at gå på to ben – der er hensynet til de berørte syreres menneskerettighedssituation, den forfærdelige sociale katastrofe. På den anden side er der også et sikkerhedsaspekt for Europa og især for Danmark, så vi ikke genoplivner år 2015. Derfor har vi en interesse i, at Syrien bliver optaget i Den Arabiske Liga, og at Syrien bliver normaliseret, selv om vi ikke kan lide den siddende diktator. Bør det ikke vægtes højere i den danske udenrigspolitiske indsats vedrørende Syrien?

Udenrigsministeren: Selv om man ikke hører meget fra Syrien, er det rigtig vigtigt at forstå, at der stadig væk er borgerkrig, og der er stadig væk en diktator, der har gjort de mest vanvittige ting mod sin egen befolkning, inklusive brug af kemiske våben. Der er ikke nogen militær løsning på situationen, og det er ikke en løsning, at styret bare kan fortsætte. Der skal være en politisk løsning, hvor alle parter og de forskellige befolkningsgrupper i Syrien skal indgå i en politisk proces, der kan føre til en ny forfatning og en politisk proces i Syrien, der ender krigen og åbner et nyt kapitel for landet.

Der er vi ikke endnu. For at komme dertil skal presset på Assad fastholdes med sanktioner og med en ikkenormaliseringspolitik. Hvis Syrien bliver optaget i Den Arabiske Liga, vil det blive set som en normalisering af styret trods deres forbrydelser. Det vil i øvrigt også gøre udsigten til en politisk løsning endnu vanskeligere. Det ønsker vi ikke, fordi vi både har den syriske befolkning kær, og vi har vores egne interesser i Europa. Vi ønsker ligesom Alex Ahrendtsen også at stoppe, at mennesker bliver drevet på flugt bl.a. til Europa, og det kan en politisk løsning gøre. Det vil fortsat krig og konflikt ikke gøre – det vil gøre det modsatte. Derfor tror jeg, at det er vigtigt, at EU-landene samler sig omkring de fundamentale principper om, hvad vores Syrienspolitik er, og det gør alle 27 EU-lande også på rådsmødet på mandag. Det er også vigtigt, i lyset af at nogle af de arabiske lande begynder at have mere kontakt med Assad.

Søren Søndergaard: Der står i samlenotatet, at man skal udveksle synspunkter. Derfor er der mulighed for at tage det op, man ønsker. Vil udenrigsministeren tage Afrin op? Udenrigsministeren antydede, at Assad havde kontrol med store del af Syrien, og det er rigtigt, at han har kontrol med størstedelen af Syrien, men der er også en meget stor del af Syrien, han ikke har kontrol med. Det gælder de kurdisk dominerede områder bortset fra den del, som Tyrkiet har besat, nemlig Afrin. Der underviser man nu i tyrkisk i skolerne, vejskiltene står på tyrkisk, og folk bliver etnisk udrenset. Derfor tænker jeg, at det vil være underligt at diskutere Syrien uden at tage Tyrkiets besættelse af Afrin op. Kan udenrigsministeren fortælle os, om han vil rejse det spørgsmål? Skulle udenrigsministeren meddele, at han ikke vil rejse det, kunne jeg godt tænke mig at høre begrundelsen for det.

Jeg synes også, at det er vigtigt, at vi ikke glemmer Islamisk Stat. Jeg er meget enig med udenrigsministeren i, at Assad ikke skal have en lillefinger, men det skal Islamisk Stat heller ikke – og heller ikke dem, der støttede Islamisk Stat. Der er en tendens til, at det bliver glemt. Islamisk Stat blev jo støttet bl.a. af lande uden for Syrien. Der er også brug for et retsopgør. Der er brug for et retsopgør med dem, der brugte giftgas, men også med de folk, som begik alle de forbrydelser, som Islamisk Stat begik.

Hvordan går det med retsopgøret med Islamisk Stats forbrydere i Syrien? Nogle af dem er jo tilgængelige, fordi de sidder i fængsler i de kurdisk kontrollerede områder, så det må være ligetil for EU at komme med konkrete forslag til, hvordan man får retsforfulgt dem. I øjeblikket sker det ikke, hvilket efter min mening er en total skandale. Vores venner har fat i nogle forbrydere af værste skuffe, men de bliver ikke retsforfulgt. Vil ministeren tage op, at det er meget vigtigt at få retsforfulgt forbryderne fra Islamisk Stat og dem, der har hjulpet dem?

Er den FN-faciliterede politiske proces åben for alle parter i konflikten, eller er nogen udelukket fra den?

Katarina Ammitzbøll: Det er en virkelig vanskelig situation, og Vesten kommer altid til at stå i dilemmaet mellem at stå stærkt på vores frihedsrettigheder og spørgsmålet om, hvorvidt man bør indgå i dialog med diktaturer. Ni ud af ti lever nu under fattigdomsgrænsen i Syrien, og sådan er det også i bl.a. Afghanistan. Det er jo en frygtelig situation. Den humanitære situation er også virkelig udfordret – der er så mange, der nu er afhængige af humanitær hjælp.

Vil man rejse spørgsmålet i EU om, hvordan gør vi situationen bedre for syrerne? Gør vi det ved at stå udenfor, ved at indføre sanktioner, og hvad sker der så ellers? Hvordan kommer genopbygningen ellers til at ske – hvor får Assad milliarderne fra?

Jeg havde møde med en gruppe syriske kvinder i Danmark for et par år siden gennem et netværk med kvinder om konfliktløsning. Allerede der advarede de imod at legitimere en genopbygning, fordi den stort set var designet, som Assad gerne ville have, at fremtidens Syrien skulle se ud, og til at legitimere hans egen magtposition. Genopbygning kan anvendes af et hvilket som helst regime til at styrke sig selv. Selvfølgelig er det også vanskeligt, men hjælper vi ved at stå udenfor, og har sanktionerne egentlig hjulpet? Hvad kan man gøre – vil man rejse det?

Kim Valentin: Kan ministeren fortælle, hvilke målrettede sanktioner man kan forestille sig?

Udenrigsministeren: Jeg tror, at Assad kontrollerer 75 pct. af landet i dag. Det er rigtigt, at der er en tyrkisk besættelse af Afrin samt en offensiv i Nordøstsyrien, som vi har drøftet mange gange. Danmark har bl.a. etableret sanktioner på den foranledning.

Søren Søndergaard siger, at formålet på mødet er at udveksle synspunkter. Jeg vil gerne tage det lidt længere og sige, at formålet på mødet er at sikre, at de 27 EU-lande har en fælles koordineret og stærk holdning til det, der foregår i Syrien. Der findes ikke en militær løsning på konflikten, men kun en politisk løsning efter den borgerkrig, der har varet alt for længe. Derfor er det vigtigt, at vi holder fast i vores hårde linje og presset på Assad, når nogle lande i den arabiske verden eksempelvis normaliserer forholdet til Assad eller gør tiltag, der kan ligne det. Det forstår jeg også, at Søren Søndergaard er enig i. Det er ikke nye sanktioner, vi taler om. Vi har allerede sanktioner. Dem skal vi fastholde, og vi skal ikke begynde at slække på dem, hvis der måtte være sådan et ønske.

Til Søren Søndergaard: Det er rigtigt, at det desværre ikke er alle repræsentanter fra den syriske befolkning, som er til stede i processen. Vi arbejder for at have flere med, men der ligger en blokering fra Assad og hans repræsentanters side. Det er også nogle kendte problemstillinger. Men jeg tror, at det er rigtig vigtigt, at vi har drøftelsen med Geir Petersen, og at vi har opbakning til den del. Formålet er at sikre, at vi har en fælles og stærk europæisk tilgang, også med hensyn til retsopgøret.

Indsamling af beviser for de forbrydelser, som er begået af Islamisk Stat, og strafforfølgelse er en af de ting, som vores stabiliseringsprogram støtter. Der er også organisationer, der indsamler beviser, som kan bruges i senere retsopgør for at få retfærdighed for ofrene. Det skal vi fortsætte med, for hvis vi lader bevismaterialet gå tabt nu, fordi tiden går, risikerer vi, at det bliver endnu sværere. Vi støtter også FN's undersøgelsesmekanisme og civilsamfundet, som netop indsamler og opbevarer beviser for forbrydelser begået under konflikten. Det kunne man gå meget mere ned i, men jeg tror, at det er vigtigt.

Med hensyn til den forfærdelige humanitære situation har Katarina Ammitzbøll fuldstændig ret i, at ni ud af ti lever i dyb fattigdom i store dele af landet. For det første er Danmark en af de største bilaterale donorer til den humanitære hjælp, men det skal gives på en måde, hvor man ikke kommer til at legitimere og genopbygge et land, som gavner Assad. For det andet er det også vigtigt, at EU har en koordineret indsats, og at EU-landene fortsætter og styrker sin humanitære bistand, men samtidig gør det på den her måde. For det tredje skal vi støtte FN-processen. Geir Pedersen er inviteret med til rådsmødet, og han vil fortælle om, hvor vi er i processen.

Katarina Ammitzbøll: Vi har sanktionerne, og man vil gerne opnå en fælles position hvad angår Syrien – det er meget fint. Jeg vil være meget interesseret i at høre, hvad der kommer ud af briefing fra FN, men det er jo ikke sådan, at der ikke har været en politisk proces om Syrien. Der var jo utallige fredsprocesser inden, og så kom krigen. Hvordan tror man overhovedet, at det kan ændre noget på Assads position? Pres kan selvfølgelig være den rigtige vej at gå politisk, men vi har ikke set, at det har ændret noget – tværtimod har der f.eks. været en stærk syrisk-russisk alliance. Det er fint, at vi giver humanitær hjælp, men spørgsmålet er, om sanktionerne ændrer noget som helst? Lader vi ikke bare syrerne synke mere og mere ned i armod, fordi vi ikke gør noget? Hvordan tænker man overhovedet, at der lægges noget pres på politisk?

Søren Søndergaard: Jeg er ked af, at ministeren ikke vil tage Afrin op. Den danske position med hensyn til Afrin har ikke været særlig glørværdig, specielt ikke når man sammenligner med de meget principielle holdninger til Ukraine. Vi kunne ikke få den danske regering til at fordømme det, da invasionen i Afrin fandt sted, fordi der var noget med Tyrkiets legitime sikkerhedspolitiske interesser. Men det kan ikke forklare, hvorfor børnene i Afrin i dag skal lære tyrkisk i skolerne, og hvorfor vejnavnene står på tyrkisk – det handler om noget helt andet. Det er jo en besættelse for ikke at sige en annektering, og jeg synes ikke, at det er særlig hensigtsmæssigt, hvis man ikke kan diskutere det og nævne det i forbindelse med, at man diskuterer fred i Syrien – hvor man så ovenikøbet holder en tredjedel af landet ude af forhandlingerne. Men vi får andre lejligheder til at diskutere det.

Udenrigsministeren: Jeg vil på ingen måde tages til indtægt for, hvad Tyrkiet foretager sig i Afrin – der er mange eksempler på grusomheder begået mod befolkningen. Min generelle pointe med Syrien er bare, at der desværre kun en politisk løsning på det, hvis vi skal stoppe den borgerkrig, der jo har varet alt for længe og afføder den humanitære katastrofe. Vi skal sætte alle sejl til for at finde en politisk løsning, fordi de militære interventioner kun skaber større problemer. Jeg synes, at det, som Søren Søndergaard er inde på med Tyrkiet og Afrin, er et godt eksempel på det. Det er både de mennesker, der lever i Syrien og i nabolandene til Syrien og Rusland, som har nøglen til at løse det på en fredelig måde.

3. Sikkerhedssituationen i Østeuropa

– *Politisk drøftelse/ udveksling af synspunkter/ Evt. rådskonklusioner*

Rådsmøde 3844 – udenrigsanliggender – Bilag 2 (supplerende samlenotat)

Udenrigsministeren: En drøftelse af den anspændte situation forårsaget af Ruslands fortsatte styrkeopbygning i og omkring Ukraine er også blevet tilføjet dagsordenen. Vi står midt i en krise, der meget vel kan få alvorlige konsekvenser ikke alene for Ukraine, men også for europæisk sikkerhed. Jeg var derfor i Ukraine den 15.-16. januar 2022 for at markere vores solidaritet og fulde opbakning til Ukraines suverænitet og territoriale integritet. Det er et vigtigt signal at sende i den nuværende situation. Både til ukrainerne, der står helt ude ved kontaktilinjen og dagligt udsættes for angreb, men så sandelig også til Kreml.

Vores tilgang til Rusland er fortsat tosporet: Vi er åbne over for en konstruktiv dialog med Rusland kombineret med en stærk afskrækkelsespolitik. I dialogsporet har der i løbet af de seneste par uger været afholdt møder i både NATO-Rusland Rådet (NRC), i OSCE-regi og bilateralt mellem USA og Rusland. Vi afventer fortsat at se, om Rusland vil engagere sig reelt i et diplomatisk spor. Der er lang vej endnu, og intet kan tages for givet.

Det er gjort klart over for Rusland, at vi ikke kommer til at gå på kompromis med de helt fundamentale principper for den europæiske sikkerhedsorden, som Rusland også selv var med til at etablere efter den kolde krigs afslutning.

I EU-regi støttes der naturligvis fuldt ud op om Ukraines suverænitet. Det er også blevet kommunikeret til Ukraine af Den Høje Repræsentant Josep Borrell, da han var på besøg i starten af januar 2022. Vi vil ikke acceptere russiske forsøg på at ændre Ukraines grænser med magt. Alle lande i Europa har ret til frit at vælge deres sikkerhedsarrangementer. Det skal Rusland selvsagt ikke bestemme. Der skal heller ikke herske nogen tvivl om, at en fornyet russisk militær aggression vil blive mødt med omfattende konsekvenser og alvorlige økonomiske omkostninger for Rusland.

Jeg forventer, at der vil blive vedtaget rådskonklusioner på rådsmødet, som skal bekræfte EU's fulde støtte til de kerneværdier, europæisk sikkerhed er bygget på, fordømme den aggressive russiske adfærd og understrege EU's parathed til at vedtage sanktioner, såfremt situationen eskaleres.

Kommissionen arbejder netop nu på højtryk for at forberede robuste og skalerbare sanktioner i tæt koordination med USA og andre partnere, såfremt der skulle blive behov herfor. Det bakker Danmark op om. Det er vigtigt, at vi kan reagere hurtigt og samlet, hvis situationen eskaleres. Den linje var der også bred opbakning til, da vi mødtes til det uformelle Gymnich-møde i den forgangne uge.

Der er blandt EU-landene en klar erkendelse af, at Rusland søger at udfordre Europas sikkerhedsarkitektur – og dermed udfordrer alle EU-landenes sikkerhed. Derfor er der også forståelse for, at der om nødvendigt meget klart skal siges fra over for Kreml. Det er samtidig vigtigt, at EU også er forberedt til at reagere på en ikkemilitær eskalering. Det blev understreget af cyberangrebet mod Ukraine den 14. januar 2022, der er endnu et eksempel på, hvordan hybride aktiviteter kan skabe ustabilitet og potentielt eskalere den allerede anspændte situation.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at Danmark støtter fuldt op om de diplomatiske spor med Rusland, men vi vil ikke gå på kompromis med de fundamentale principper i den europæiske sikkerhedsorden, som vi har opbygget – sammen med Rusland – siden den kolde krig. NATO's åben dør-politik er ikke til diskussion, ligesom NATO naturligvis også fremover skal kunne forsvare alle dele af alliancen, inklusive de østlige allierede.

EU skal spille en aktiv rolle. I forberedelsen af robuste sanktioner, i koordinationen af de videre skridt sammen med USA, NATO og i OSCE-regi samt i styrkelsen af vores østlige partnerlandes – og ikke mindst Ukraines – modstandskraft mod Ruslands undergravende handlinger.

Anne Valentina Berthelsen: Det er en voldsom udvikling, vi ser med Ukraine lige nu. Hvad er der af muligheder i de diplomatiske spor? Jeg noterede mig Tysklands udenrigsminister, Annalena Baerbocks, besøg, men har ikke rigtig kunnet få et dækkende overblik over, hvad der kom ud af det. Kan ministeren sætte nogle ord på, hvad resultatet var af det besøg? Og hvad var formålet med det i det hele taget?

Måske kan ministeren ved samme lejlighed kommentere på den franske præsident Emmanuel Macrons udmelding om, at Frankrig gerne ser, at der igangsættes drøftelser med Frankrig og Tyskland som repræsentanter for EU sammen med Rusland for at forfølge en diplomatisk tilgang fra europæisk side. Macron er jo i valgkamp og vil formentlig benytte dette også i den kontekst, ligesom han vil benytte andre dele af Frankrigs rolle i EU i sin egen valgkamp. Hvad skaber det af problemer for vores muligheder for fra fælleseuropæisk side at danne samlet front i denne situation?

Det er jo først og fremmest et NATO-anliggende, fordi NATO er den centrale aktør i striden. Men der ligger også et implicit ønske fra Rusland om at splitte os internt i Europa, og Rusland har løbende fået små sejre i det forsøg. Hvad har EU af muligheder, og hvordan ser ministeren på Frankrigs udmelding fra i dag og på Tysklands tidligere besøg?

Alex Ahrendtsen: Jeg har ganske enkelt svært ved at gennemskue, hvor alvorlig truslen er, og regeringen og ministeren har i langt højere grad adgang til oplysninger, som vi andre ikke har. Hvis ministeren skal give et billede af, hvor alvorlig truslen er, kunne ministeren så sige, om klokken er et, fem, ni, eller er den fem minutter i tolv?

Udenrigsministeren: Jeg vil gerne understrege, at forhistorien til hele øst-vest-spændingen, som Rusland har sat sig i spidsen for at skabe, er Ruslands ageren over for Ukraine. Man har i fredstid opmarcheret over 100.000 styrker og kapaciteter ved grænsen til Ukraine og truer med en invasion af et suverænt frit europæisk land – direkte i strid med både folkeretten og den europæiske sikkerhedsordning.

Rusland har spillet ud med det, de selv kalder udkast til aftaler, som er bindende traktater, der går ud på, at man skal forpligte sig på ikke at udvide NATO, og at NATO's måde at være repræsenteret på skal tilbage til før 1998. Altså tilbage til 1997, hvor man optog en masse baltiske lande. En masse fuldstændig vilde krav, som er direkte i strid med den europæiske sikkerhedsorden, hvor ethvert frit europæisk land selv kan bestemme sine sikkerhedsalliancer. Det er fuldstændig uspiseligt. Det er en rød linje for hele Europa og i øvrigt også for USA og Canada og for alle, som har folkeretten og internationale principper kær. Så det har vi afvist.

Det er vigtigt f.eks. at sikre transparens om øvelsesaktiviteter og våbenkontrol, som gør alle europæere mere sikre for at undgå misforståelser af hinanden og for at læse hinanden korrekt. Det vil vi meget gerne også have en dialog om. Vi havde jo NATO-Rusland Rådet – det er ikke på dagsordenen – men det var et forum, hvor man kunne gå i dialog om de ting. Der er også OSCE, hvor alle de 57 lande fra Europa, Nordamerika og Asien, kan drøfte de spørgsmål, som gavner alles sikkerhed. Det vil vi gerne i diplomatisk dialog med Rusland om, men den røde linje er klart, at man ikke skal ændre på den europæiske sikkerhedsorden og helt fundamentale folkeretlige principper.

Anne Valentina Berthelsen spørger til Annalena Baerbocks besøg, og hvad der kom ud af det. Det vigtige for Danmark er, at EU, NATO og vores transatlantiske partnere, altså USA og Canada, er fuldstændig koordinerede – og det er vi. Derfor synes jeg også, at det er rigtig fint, at vi har forsøg på dialog. Bolden ligger på Ruslands side med hensyn til at deeskalere deres trusler mod Europa og mod Ukraine i særdeleshed og komme tilbage til konstruktive drøftelser. Jeg ved ikke, hvad der kom ud af mødet ud over, hvad man kan se af pressekonferencer, men det er jo et meget fint forsøg på dialog.

Jeg tror desværre ikke, at vi skal gøre os nogen naive forhåbninger. På den korte bane kan vi i hvert fald ikke se, at Rusland har ændret noget eller har trukket nogen af deres helt urimelige krav tilbage, så der er ikke kommet noget nyt og afgørende igennem i de dialoger, der har været. Der har også været dialog mellem USA og Rusland, der har været dialog mellem Rusland og NATO, og i OSCE. Desuden har nogle ministre og udenrigsministre været i direkte dialog med Rusland.

Det, vi har på dagsordenen, er, hvad vi kan gøre i EU-kontekst. Der er sanktioner et rigtig vigtigt og stærkt våben at have i redskabskassen. Måtte Rusland gøre alvor af sine vilde trusler over for Ukraine, skal vi være klar til at svare igen, også fra EU's side med omfattende sanktioner, både politisk og økonomisk, der vil ramme de ansvarlige i Kreml. Det er vigtigt, og vi har arbejdet tæt – ikke bare internt i EU, men også med vores partnere på at koordinere det. Rusland skal vide, at omkostningerne for dem vil være gigantiske både politisk, økonomisk og på anden led, hvis de måtte gøre alvor af deres trusler. Det arbejder vi på, og det vil være et tema på mødet på mandag. Det var et langt svar, men det er en vigtig problematik.

Det var nok også svaret til Alex Ahrendtsen, med hensyn til hvor alvorligt vi skal tage truslen. Måske skal jeg gøre NATO's generalsekretær Jens Stoltenbergs ord til mine: Vi kan håbe og arbejde for det bedste, men vi er nødt til at forberede os på det værste. Altså at Rusland gør alvor af sine trusler og invaderer Ukraine helt eller delvist – og det gør vi. Der er jo ikke nogen, der kan sige med sikkerhed, om det ender der. Så vi skal gøre det så svært som muligt, for at det ikke ender der, så vi kan beskytte Ukraine, som lige nu – undskyld mit højtidelige sprog – står forrest i en frihedskamp på vegne af alle europæere. Europa ikke er sikkert, før Ukraine er sikkert. Ikke bare Ukraines sikkerhed, men hele Europas sikkerhed er kompromitteret, hvis der kommer til at ske det i Ukraine, som Rusland truer med, og så skal vi selvfølgelig tage de nødvendige forholdsregler.

Søren Søndergaard: Jeg er fuldstændig enig i, at enhver form for militært overfald på et andet land er totalt uantageligt, og jeg er også fuldstændig enig i, at der selvfølgelig skal forberedes sanktioner og modsvar i det omfang, det måtte ske alligevel. Men hele pointen består jo i at undgå, at det sker. Det må være hovedopgaven. Selv ikke udenrigsministeren er jo villig til at sende danske soldater til Ukraine for at forsvare den frihedskamp, som det blev kaldt, der bliver ført i Ukraine på

vegne af Europa. Man holder det altså trods alt lidt ude i strakt arm. Det bedste er at undgå konflikten, ikke mindst af hensyn til alle de mennesker, som ellers vil omkomme.

Jeg studser lidt over den formulering, som bruges i samlenotatet. Nemlig, at man har gjort det klart: »at man ikke vil gå på kompromis med de fundamentale principper for den europæiske sikkerhedsorden.« Ethvert land har ret til at ansøge om at blive medlem af en hvilken som helst sikkerhedsalliance, de måtte ønske. Men det er ikke nødvendigvis givet, at enhver sikkerhedsalliance eller anden alliance skal optage dem. Mig bekendt optager EU ikke lande, hvor der er større uafklarede grænseproblematikker i forhold til nabolandene, og det er jo nok meget klogt. At et land har ret til at søge om at blive medlem, betyder ikke, at det er politisk eller sikkerhedsmæssigt klogt at optage dem, og at det ville fremme freden. Jeg kunne godt forestille mig lande, som NATO under ingen omstændigheder ville optage, selv om de måtte ønske det. Hvad menes der mere præcist med, at vi skal stå vagt om de fundamentale principper for den europæiske sikkerhedsorden – hvad er det?

Katarina Ammitzbøll: Ministeren nævner hele tiden redskabskassen, men vi har indført sanktioner mod Rusland siden 2014, og hvor meget har de hjulpet? Vi snakker om en fælles EU-kurs, og det er jo rigtig vigtigt, men i nyhederne og efter Anthony Blinkens besøg virker det ikke, som om Vesten står særlig styrket sammen. Er det i øvrigt en fælles europæisk vej, når den ene og den anden udenrigsminister tager derover bilateralt? Den ene taler med russerne, den anden tager ud til ukrainerne.

Hvordan får vi en fælles position, og hvad er positionen for at prøve at deeskalere? Vi er jo alle sammen med til at eskalere nu f.eks. med flere våben. Det er klart, at det er bekymrende, og at vi skal passe på, og det er også bekymrende med f.eks. droneoverflyvninger i Sverige. Men hvad gør vi for, at vi også deeskalerer? Vi er med til at skabe stor frygt i vores egen befolkning – det hører jeg tydeligt rundt omkring. Folk er meget bekymrede over situationen. Hvad vil man gøre der?

Hvis Europa ikke er sikkert, før Ukraine er sikkert, har Europa så været usikkert de sidste 8 år på grund af russisk tilstedeværelse i Ukraine? Synes ministeren ikke, at det måske er lidt hårdt sat op? Hvilke konsekvenser har det for Europa, hvis man stiller det så hårdt op? Ligger der noget implicit i, om Rusland vil gå endnu videre, eller er det ikke, fordi Rusland vil have sit territorium tilbage, genvinde sit USSR, sin magtposition, være fra kyst til kyst og sikre, at der ikke optages flere lande i NATO, eller hvad tror man, Vladimir Putin har af øvrige mål? Jeg tvivler på, at Putin vil gå længere ind end Ukraine.

Kim Valentin: Det er lidt underligt, at vi ser Rusland sælge gas til Europa til en kæmpehøj pris, hvilket giver dem flere penge i kassen til at købe våben, så de kan bekrige Europa. Det er da en underlig måde at agere på, og så vidt jeg kan se, må vi have stoppet det med det samme. Ud over det har Rusland ikke en økonomi, som på nogen måde kan tåle en krig lige nu, og jo længere tid der går med de høje gaspriser, jo mere gør vi dem i stand til, at de kan gennemføre en krig. Det kunne jeg godt tænke mig at høre ministerens holdning til.

Hvordan passer Nord Stream ind i det billede? Er det noget, vi skal drøfte i Folketinget med det samme? Hvis jeg læser Rusland ret over de sidste mange årtier, har de aldrig forstået venlighed og diplomati på anden måde, end at man skal slå i bordet og råbe højt fra start, for hvis ikke man gør

det, sker der absolut ingenting. De respekterer ikke venlighed, tolerance og alle de værdier, vi har i den vestlige verden, og derfor er vi simpelt hen nødt til at spille på en anden bane. I forbindelse med det ser vi jo, at Sverige og Finland opruster, fordi de er tæt på Rusland, og de også er bange. Hvad planlægger vi i den sammenhæng? Skal vi lægge flere penge i en eller anden form for værn på Østersøområdet? Hvad planlægger ministeren?

Endelig har vi jo et forsvarsforbehold. Er der nogen refleksioner fra regeringen om forsvarsforbeholdet som følge af konflikten i Ukraine, som kan trappes op?

Udenrigsministeren: Kim Valentin opsummerer meget godt situationen, og jeg forstår hundrede procent ønsket om og behovet for at diskutere den aktuelle situation i forhold til øst-vest-spændinger, Rusland-Ukraine og Rusland-europæisk og transatlantisk sikkerhed, som også Søren Søndergaard og Katarina Ammitzbøll spørger til.

Jeg vil først sige til Søren Søndergaard, at det er rigtigt, at opgaven er at undgå, at der kommer krig i Europa igen – eller rettere, at den eskalerer. Der er jo en krig i dag. Siden 2014 har 14.000 mennesker mistet livet som følge af den russiske intervention i Ukraine. Nærmest dagligt er der træfninger fra russisk side med våben, som i øvrigt er ulovlige i henhold til Minskafreden. Der er snigskytter, der skyder på soldater på den ukrainske side, og der er artilleriangreb osv. Forleden blev en læge skudt under arbejdet med at hjælpe en soldat, som var blevet skudt af en snigskytte. Så der er allerede en konflikt, som verdenssamfundet måske desværre ikke har haft nok fokus på. Det er klart, at vi skal fokusere på at undgå, at det eskalerer. Men vi skal samtidig være forberedt på, at det kan ske, og tage de nødvendige forholdsregler.

Vi skal også gøre det synligt for russerne og for Putin, at hvis man går den vej og truer med at invadere Ukraine, så får det kæmpe omkostninger. Det er vi enige om i Europa og Vesten. Det tror jeg er rigtig vigtigt, så man ikke tror, at man omkostningsfrit kan ændre grænserne i Europa endnu en gang med militær magt, som man gjorde det i 2014. Der er to spor – dels afskrækkelse og at vise omkostningerne med sanktionerne, dels dialogsporet.

Så spørges der til de fundamentale principper i europæisk sikkerhed, og jeg kan bekræfte, at jeg er enig med Søren Søndergaard. Hvis man tager Helsingforserklæringen fra 1975, og hvis man går tilbage til Parischartret i 1990 osv., ligger der i det, at ethvert europæisk land frit må søge de alliancer, man ønsker. Men hvis man skal optages i NATO eller i EU for den sags skyld, er det ikke nok at søge optagelse. Landene i klubben skal også godkende, men pointen er, at det alene må være et anliggende for Ukraine og de 30 NATO-lande f.eks., hvorvidt Ukraine skal optages i NATO – det er ikke et anliggende for Rusland. Det er det, der er helt fundamentalt for friheden i Europa.

Til Kim Valentin: Finland og Sverige reagerer med rette så stærkt, når Rusland advarer dem som såkaldt neutrale lande, der ikke er med i NATO, mod at søge optagelse i NATO. Sverige og Finland siger klart til russerne, at de ikke skal blande sig, for det er direkte brud med de fundamentale principper for europæisk sikkerhed. Ikke mindst Sverige tager meget synlige forholdsregler som konsekvens af de øgede spændinger med Rusland.

Jeg oplever i øvrigt, at der er fuldstændig sammenhold om de fundamentale principper for europæisk sikkerhed i EU's 27 medlemslande og i NATO's 30 medlemslande, for her er der virkelig fundamentale principper på spil. Vi vil også gerne drøfte sikkerhedsspørgsmål for at gøre Europa me-

re sikkert i OSCE, hvor alle 57 lande i denne store region inklusive den transatlantiske del er med. Det vil være rigtig godt, hvis russerne vil acceptere det – det vil vi meget gerne drøfte med dem, ligesom NATO-Rusland Rådet kan være et godt forum for det.

Opgaven på rådsmødet er at bekræfte, at vi er klar til at iværksætte meget omfangsrige politiske og økonomiske sanktioner, såfremt Rusland vil gøre alvor af deres trusler – meget mere end man gjorde i 2014. Det er et vigtigt signal at stå sammen om, og så koordinerer vi i øvrigt tæt mellem EU og NATO. Denne konflikt viser, hvor vigtigt samarbejdet mellem EU og NATO er, f.eks. de erklæringer man har skrevet sammen, og hvor man nu arbejder på endnu en. Der er en arbejdsdeling, fordi NATO ikke har økonomiske sanktioner som et redskab, men det har EU-landene. Det er rigtig vigtigt, at man koordinerer de forskellige midler, man har i værktøjskassen.

Jeg er meget enig i, at dette accelererer behovet for at få etableret den klima-energi-union, som gør, at vi får produceret vores egen energi på en bæredygtig måde og dermed stoppet afhængigheden af import af russisk gas og mellemøstlig olie. Det har en geopolitisk konsekvens, at Europa er så energifafhængig, så der er et kæmpe arbejde at gøre. Jeg er fuldstændig enig i, at geopolitikken og energipolitikken hænger fuldstændig sammen, så jeg håber, at vi kan skubbe på sammen for, at det lykkes.

Til Katarina Ammitzbøll: Ukraine sætter stor pris på de enkelte udenrigsministres besøg i Ukraine – jeg var selv i Ukraine i søndags, min tyske kollega var der mandag og Antony Blinken i går. At vi viser politisk støtte til dem ved også at besøge deres land under de særlige udfordringer, man står i, er et synligt bevis på, at deres konflikt ikke er glemt, og at vi står vagt også om deres rettigheder. Jeg tror, at det er rigtig vigtigt, at vi er så synlige fra hele Europas side.

Kim Valentin: Jeg manglede en refleksion over forsvarsforbeholdet, og om det giver anledning til, at vi optrapper vores patruljering. Det følger så også med, at forsvarsbudgettet skal revideres i Østersøregionen. Det er en lille smule uden for dagsordenen, men spørgsmålet følger af konflikten, og jeg synes, at ministeren selv lægger lidt op til snakken.

Katarina Ammitzbøll: Jeg vil gerne spørge lidt mere til redskabskassen og sanktionerne. Jeg ved godt, at der hele tiden har været sanktioner, også mod Syrien. Spørgsmålet var derfor egentlig, om de har virket. Hvad har vi i redskabskassen, der også kan være med til at deeskalere? Det kan være fint, at man tager på besøg og viser sin opbakning til ukrainerne, men jeg tror ikke ligefrem, at det er det, der er med til at deeskalere konflikten, som den står nu.

Udenrigsministeren: Til Kim Valentin: Jeg mener ikke, at den nuværende situation foranlediger, at vi skal have en lang drøftelse af forsvarsforbeholdet. Situationen er en anden, hvis forsvarsforbeholdet står i vejen for den udenrigs- og sikkerhedspolitik, vi gerne vil føre. Lige nu handler det om, at EU og NATO med hver deres kapaciteter rykker sammen om, hvordan vi lægger pres på Rusland, så jeg vil advare mod, at vi får fokus et andet sted hen. NATO er verdens stærkeste militære alliance, og jeg tror, at det står for over halvdelen af verdens militærudgifter.

Dermed også sagt, at Danmark meget gerne vil have, at EU og NATO som organisationer bygger videre på mange af de indgåede samarbejdsaftaler og skriver nye erklæringer, hvor man kommer endnu tættere sammen og finder ud af, hvad hinandens roller er. Den militære sikkerhed ligger selvfølgelig hos NATO og den økonomiske i høj grad hos EU, men der er jo også alle de hybride

trusler, vi ser, som cyberangreb og misinformation. Det er forsøg på at destabilisere vores demokrati, og det er helt afgørende, at vi har større politisk sammenhold i de vestlige alliancer i denne tid. Vi har ingen planer om at sætte forsvarsforbeholdet til afstemning, men debatten er sindssygt vigtig.

Til Katarina Ammitzbøll: Da vi indførte sanktionerne i 2014, havde det en effekt på russisk økonomi og på Putin osv. Det er klart, at der er en tendens til, at effekten af nogle af sanktionerne aftager over tid, fordi det sanktionerede land måske finder andre veje, f.eks. et kinesisk marked, man kan afsætte ting på eller få forsyninger fra. Vi vil ikke indføre sanktioner nu, men vi truer med omfattende politiske og økonomiske sanktioner, såfremt Rusland gør alvor af at invadere Ukraine helt eller delvist.

Vi glemmer hele tiden, at vi har Minskaftalen og Normandietformatet, hvor Rusland, Ukraine samt Frankrig og Tyskland drøfter nogle af de ting. Rusland har forpligtet sig på ting, man skal gøre i henhold til Minskaftalen, som man ikke gør. Bl.a. er det i hvert fald chokerende for mig at se, at der i Østukraine fra russisk side ugentligt bliver brugt nogle af de våben, som man er enige om, at man ikke må bruge i konflikten, f.eks. morterer og snigskytter.

Vores ønske er helt sikkert deeskalering og ønsket om dialog. Men det vil også kræve, at Rusland går væk fra det ultimatum, de har stillet i særdeleshed Ukraine overfor – og man kan også sige hele Europa og Vesten – nemlig at man skulle kunne opgive et lands frihed til selv at vælge sine alliancer – det vil være helt horribelt at gå ind på den slags tanker.

Jeg kan ikke komme ind på konkrete sanktioner, men der kan være ting, der kan få stor effekt, f.eks. det finansielle system, banker osv. Altså noget, der rammer Kreml og de folk, der er ansvarlige for den vanvittige politik. Dilemmaet med sanktioner er altid, at der også i Rusland er nogle, der ønsker, at Rusland går en anden vej. P.t. sidder Aleksej Navalnyj, som man forsøgte at dræbe med gift, i et fængsel i Rusland, så det er vigtigt at finde den rette måde at gøre det på. Det skal være målrettet de ansvarlige, og så skal vi i øvrigt støtte dem, der vil en anden vej for Rusland, for vi har selvfølgelig en interesse i at leve i fred og sikkerhed med vores naboer, inklusive Rusland.

Kim Valentin: Jeg forstår stadig ikke, hvorfor man ikke sætter tommelskruerne på Rusland lidt hårdere fra start, men det behøver vi ikke at snakke mere om i dag.

Søren Søndergaard: Det er ikke alt, der er rigtigt eller lovligt, der nødvendigvis også er klogt. Det ville formentlig være fuldstændig legalt, hvis Cuba indgik en militæralliance med Kina og opstillede kortrækkende atommissiler på Cuba. Men det ville være rigtig dumt, og vi skal gå imod og advare imod det. I modsætning til Kim Valentin tror jeg, at man undervurderer konflikten, hvis man tror, at det bare er et spørgsmål om Putins personlige ambitioner eller et lille lag af den russiske befolkning. Der er en reel sikkerhedspolitisk dimension i det, som ligger dybt i den russiske befolkning. Det hænger sammen med anden verdenskrig og alle de mennesker, man ofrede for at slå fascismen og hitlerinvasionen tilbage. Det betyder, at man har en angst for at blive omringet.

Nogle lande som f.eks. Finland forstod i mange år at tackle det. Havde Finland ret til at melde sig ind i NATO? Selvfølgelig havde de ret til det. Skulle vi have sagt nej? Selvfølgelig skulle vi ikke det, men det er ikke det samme som, at det havde været klogt at gøre det. Jeg synes, at den diskussion mangler i ministerens fremlæggelse. Det bliver meget enkelt.

Vi deler modstanden mod Putin, og jeg er fuldstændig enig, når ministeren nævner Navalnyj. Putins ofre er først og fremmest hans egen befolkning. Menneskerettighedsgruppen Memorial, som lige er blevet forbudt, afdækkede stalinismens forbrydelser og bliver derfor nu beskyldt for at medvirke til antinational antirussisk virksomhed. Der er derfor mange grunde til at kritisere Rusland, men jeg synes, at perspektivet om det lovlige og det kloge mangler i diskussionen fra ministerens side.

Udenrigsministeren: Refleksionen er, at man kan gøre to ting, når helt fundamentale principper i folkeretten og i den europæiske sikkerhedsorden er på spil. Man kan enten sige, at det er til forhandling, eller man kan sige, at det er fundamentalt, og at vi ikke forhandler om et lands ret til frit at vælge sin alliance. Det er da et lands egen suveræne ret. Tænk, hvis Danmark var blevet udsat for det samme. Jeg tror faktisk, at det er rigtig vigtigt, at vi gør det meget markant og meget klart over for Rusland. Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at hvis man gik ind på den tankegang, som jeg er dybt uenig i, så ville en forhandling om noget så fundamentalt som den europæiske sikkerhedsorden og folkeretten bare være første skridt. Hvad ville Ruslands næste skridt være? Man vil jo have skabt præcedens, som ville have uhyggelige konsekvenser og være et direkte opgør med det Europa, som vi skabte efter den kolde krigs ophør. Derfor er regeringen og jeg så principfaste, og det vil vi vedblive med at være i lyset af den russiske konfrontation med Ukraine.

Vi har heldigvis fora som OSCE, som i 2025 kan fejre 50 år. Der har vi nogle redskaber, hvor vi gerne vil tale om våbenkontrol, transparens og tillidsskabende foranstaltninger mellem NATO, EU-lande og selvfølgelig Rusland og andre lande. Jeg synes, at det er et godt forum. Problemet er, at det ikke virker, som om der er så meget appetit fra russisk side til at tale inden for de rammer, der ligger i OSCE, og som man selv har tilsluttet sig.

Kim Valentin: Det er jo lidt interessant, at det egentlig er russerne, der har slået flest russere ihjel, hvis man ser historisk på det, som Søren Søndergaard var inde på. Josef Stalin slog 27 millioner ihjel, og Bashar Al-Assad har jo også slået, jeg ved ikke hvor mange syrere ihjel. Problemerne er mange gange interne, og så skal vi komme og løse det. Men det er en lang og spændende snak, som vi kan tage en anden gang.

4. Eventuelt

Søren Søndergaard: Hvorfor er Bosnien-Hercegovina ikke på dagsordenen? Jeg synes, at det er lidt underligt, at et så stort spørgsmål ikke er på dagsordenen, når udenrigsministrene mødes – især fordi EU trasker rundt med udvidelseskommisæreren, der forhandler med Milorad Dodik om fuldstændig absurde planer, som vil fremkalde en borgerkrig i Bosnien-Hercegovina, nemlig oprettelsen af en serbisk hær. Det er en total skandale. Er emnet ikke på dagsordenen, fordi man simpelt hen er for uenige, i og med at der er for mange lande i EU, som sådan set støtter tendenserne til en selvstændig serbisk og kroatisk del af Bosnien-Hercegovina?

Udenrigsministeren: Spørgsmålet om Bosnien-Hercegovina er i den grad relevant, og jeg tror også, vi har berørt det før. Emnet er ikke på dagsordenen denne gang, fordi der er andre store, vigtige ting på dagsordenen, men det er løbende på dagsordenen. Jeg deler bekymringen over udviklingen også med hensyn til Republika Srpska og Dodik og mulig opsplitning af den fælles hær. Det er meget bekymrende træk.

Daytonaftalen fra 1995 går nu ind i sit 26. år, og den fik bilagt en forfærdelig borgerkrig, men jo ikke løst problemet med at overkomme etniske delingslinjer og spændinger. Tværtimod har den i virkeligheden opretholdt det. Med den korruption og nepotisme og det system, som ikke fungerer, er det for længst på høje tid, at man får indført reformer, inklusive valgreform, og får skabt en egentlig fungerende sammenhængende stat. Det er vi fuldstændig enige om.

Vestbalkan er kommet mere på dagsordenen i EU, hvilket er godt og noget, regeringen har arbejdet for. Vi havde Vestbalkantopmøde for et par måneder siden, og vi vil gerne have øget EU's engagement markant. Den høje repræsentant for Bosnien-Hercegovina er Christian Schmidt, som er udpeget fra EU. Så vi har en rolle at spille. Vi skal nok vende tilbage, og vi følger det løbende, men på grund af de aktuelle kæmpestore sager på dagsordenen, er det ikke et selvstændigt dagsordenspunkt denne gang. Jeg vil ikke udelukke, at det bliver nævnt under Current affairs, og så skal jeg nok fremføre de synspunkter.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 6. Rådsmøde nr. 3845 (almindelige anliggender) den 25. januar 2022

EUU alm. del (20211) – Bilag 219 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Alle punkter forelægges til orientering.

1. Præsentation af det franske formandskabs prioriteter

– *Præsentation*

EU-note (20211) – E 14 (EU-note af 13/1-22 om det franske EU-formandskab)

EUU alm. del (20211) – Bilag 181 (fortrolig ambassadøranalyse af 17/12-21)

Rådsmøde 3845 – Bilag 1 (samlenotat side 2)

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at formandskabet kort vil præsentere sine hovedprioriteter, som udgør pejlemærkerne for Rådets arbejde i indeværende halvår.

Generelt forventer jeg et meget ambitiøst fransk formandskab, der vil presse hårdt på for at skabe så mange resultater som muligt. Samtidig er vi er godt inde i Kommissionens embedsperiode med mange igangværende lovgivningssager. Derfor tror jeg, at både Europaudvalget og regeringen kan se frem til nogle travle måneder under fransk ledelse.

Formandskabsprogrammet bærer titlen »Genopretning, styrke og tilhørsforhold« og er centreret omkring tre overordnede ambitioner:

- Et mere suverænt Europa.
- En ny europæisk model for vækst.
- Et mere humant Europa.

Det skal understreges, at programmet allerede er fastlagt af det franske formandskab og ikke er til forhandling. Der er derfor primært tale om en orientering fra formandskabet, og jeg forventer ikke en større drøftelse af punktet på rådsmødet. De enkelte forslag, der vil blive fremlagt eller behandlet under fransk formandskab, vil – som vanligt – løbende blive forelagt udvalget.

Anne Valentina Berthelsen: Noget af det, som vi især i Socialistisk Folkeparti følger tæt, er diskussionen om mindsteløn og forventningerne til forslaget. Kommer Emmanuel Macron i mål med det? For der er ingen tvivl om, at han kommer til at presse enormt meget på for mindstelønsdagsordenen med den situation, som udspiller sig i Frankrig med gule veste og social uro. I lyset af at han selv står i en valgkamp, forventer jeg, at han kommer til at bruge enormt meget energi på det – det tror jeg, at vi alle sammen gør og ser bekymrede til. Kan ministeren give sin vurdering af det?

Derudover er der en anden dagsorden, som kommer til at have enorm påvirkning på os i Danmark, men sådan set på hele Europa, altså Schengenreformen, som er en svær diskussion. Hvad kommer der til at ske med Schengenreformen – hvad er regeringens tilgang til den diskussion?

Søren Søndergaard: Jeg er enig med hensyn til mindstelønnen.

Kim Valentin: Vi er nået til det tidspunkt i Europa-Parlamentets mandat, hvor der ikke er så meget tid til nye forslag, og hvor fokus derfor er på at forhandle det der allerede er fremsat. Det er voldsomt spændende, hvor meget man kan få ud af 2,5 måneders arbejde. Noget af det er mere aktuelt at få gennemført end andet.

Det franske formandskab har sagt genstart eller »Relance, Puissance, Appartenance«, som er oversat lidt frit i samlenotatet. Man kunne godt undersøge, hvor de største udfordringer er for det franske formandskab. Jeg synes, at det mest interessante for Danmark må være den nye europæiske vækstmodel, for det er dér, vi får mest at skulle have sagt. Der er selvfølgelig også sikkerheds- og forsvarspolitikken, men der har vi et forsvarsforbehold, som vi ikke skal røre ved, har vi jo hørt tidligere i dag. Men det skal vi ikke snakke mere om nu – det er Afrika, og det er typisk fransk. Der lægges op til, at vi skal gøre noget på den nye europæiske vækstmodel, og det gælder bl.a. digitale techgiganter. Jeg kunne jeg godt tænke mig, at ministeren fortalte, hvad regeringens holdning er til det.

I den interne EU-note E 14 2021 ligger i øvrigt også en vurdering af, hvor store chancer det franske formandskab har for at opnå konkrete resultater. Det er ikke alt, der er lige opløftende. Der er f.eks. 70 pct. sandsynlighed for det for Fit for 55-pakken og kun 20 pct. sandsynlighed for grænsetilpassningsmekanismen, mens der også er 70 pct. sandsynlighed for forslaget om mindsteløn. Det lægger franskmændene nok stor vægt på, så det er lidt spændende, hvad der kommer til at ske. Vi har jo meget modsatrettede målsætninger.

Der står også, at det franske formandskab vil fokusere på social bæredygtighed i den europæiske vækstdagsorden. Det kan vi godt kan have det lidt svært med en gang imellem, for det rører ved vores velfærdssystem og den måde, vi gør det på. Hvordan har regeringen det med det?

Udenrigsministeren: De finder ikke på formandskabsprioriteter ud af det blå. De baserer sig på den lovgivningsmæssige programmering i Kommissionens arbejdsprogram og selvfølgelig også Rådets strategiske ramme for den pågældende periode. Man prioriterer inden for det, og Anne Valentin Berthelsen spørger til mindstelønsdiskussionen, som Søren Søndergaard også nævner. Jeg ved jeg, at beskæftigelsesministeren er fuldstændig på den bold i alle aspekter, men jeg tør simpelt hen ikke svare på, om de når i mål under det franske formandskab. Vores holdning, som Socialistisk Folkeparti deler, er fuldstændig kendt – vi frygter i den grad, at forslaget kan undergrave den danske arbejdsmarkedsmodel, og det skal vi derfor undgå. Hele formålet med at skabe bedre lønmodtagerrettigheder og -forhold i Europa er fint, men den foreslåede model om mindsteløn er vi inderligt imod. Jeg vil henvise til beskæftigelsesministeren.

Schengenreform er også med i formandskabsprogrammet, og vi deler nogle af de franske prioriteter. Om det kommer igennem, og hvad sandsynligheden er for det, er også et godt spørgsmål. Her må jeg henvise til udlændinge- og integrationsministeren. Men det er vigtigt, at Europa har styr på vores grænser, og at vi imødegår irregulær migration. Vi har set eksempler på, hvordan migration er blevet brugt som hybridvåben i forsøg på at presse Europa i udenrigspolitiske problemstillinger, så det er simpelt hen så vigtigt, at vi ruster os.

Til Kim Valentin: Det er meget interessant, men det bliver ikke drøftet detaljeret på næste møde. Formandskabet orienterer, og så bliver det taget til efterretning. Den konkrete drøftelse vil blive

fremlagt særskilt også i Europaudvalget. Jeg kunne komme med mange bemærkninger, men jeg synes, det er et rigtig vigtigt spørgsmål, hvordan vi får skabt en vækstmodel, der reelt bidrager til den grønne omstilling, så vi leverer på bl.a. klimamål og Parisaftale. Det skal være på en klog måde, hvor vi bruger de styrker, vi har i EU, bl.a. EU's indre marked med gode regler om konkurrence osv., som er en motor med hensyn til udvikling. Vi vender tilbage til det i konkret form.

Sandsynligheden for at få gennemført ting under det franske formandskab er jo ikke en del af samlenotatet. Det er meget svært at sige noget om det, f.eks. med hensyn til Schengen. Jeg tror, at vurderingerne, Kim Valentin fremlægger, sikkert er lige så gode som dem, jeg kan komme med i den forbindelse.

2. Konferencen om Europas fremtid

– Status/Politisk drøftelse

Rådsmøde 3845 – Bilag 1 (samlenotat side 4)

KOM (2020) 0027 – Bilag 6 (forretningsorden for Konferencen om Europas fremtid)

KOM (2020) 0027 – Bilag 5 (brev fra EUU til udenrigsministeren om nationale parlamenters rolle i Konferencen om Europas fremtid)

KOM (2020) 0027 – Bilag 4 (non-paper om Konferencen om Europas fremtid)

KOM (2020) 0027 – Spørgsmål 4 (om initiativer for øget åbenhed)

KOM (2020) 0027 – Bilag 3 (svar fra DER's formand på brev fra en række nationale parlamenter vedr. Konferencen om Europas fremtid)

KOM (2020) 0027 – Bilag 2 (Kommissionens og EP's svar på breve om nationale parlamenters inddragelse)

KOM (2020) 0027 – svar på spm. 3 om, hvem der repræsenterer Danmark i de fire borgerpaneler i Konferencen om Europas fremtid, fra udenrigsministeren

KOM (2021) 0027 – svar på spm. 2, om hvordan de "europæiske borgerpaneler" er blevet udpeget, fra udenrigsministeren

KOM (2020) 0027 – svar på spm. 1 om, hvad regeringen gør for at leve op til folketingsvedtagelse V61 (samling 2019-20) om EU's fremtid, fra udenrigsministeren

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at formandskabet på rådsmødet vil orientere om status og det videre arbejde under fransk formandskab. I morgen og lørdag afvikles konferencens tredje plenarforsamling. Det har været en vanskelig proces grundet covid-19 og flere hybride møder. Nu er vi dog endelig kommet dertil, at de europæiske borgerpaneler skal fremlægge deres anbefalinger.

Borgerpanel 2 vil fremlægge anbefalinger om demokrati, værdier og retsstat, og borgerpanel 3 om klimaforandringer, miljø og sundhed. Anbefalingerne omhandler mange vigtige emner, herunder åbenhed i EU og betydningen af retsstatsprincippet, som jeg også selv lægger meget stor vægt på. Jeg glæder mig til at høre borgerne præsentere deres anbefalinger, som i øvrigt er offentligt tilgængelige på konferencens hjemmeside.

For regeringen er det fortsat centralt, at konferencen fokuserer på at levere konkrete politiske resultater på de områder, som betyder noget for borgerne. Det gælder klima, bekæmpelse af social dumping og migrationsspørgsmålet.

Endelig kan jeg oplyse om den videre proces for konferencen, at det er besluttet, at den planlagte plenarforsamling i februar 2022 udskydes til marts. Til gengæld vil der efter planen blive afholdt to plenarforsamlinger i marts. Udskydelsen skyldes, at flere af borgerpanelernes arbejde er blevet forsinket som følge af covid-19.

Anne Valentina Berthelsen: Konferencen om Europas fremtid er jo et positivt lyspunkt. Vi får lov til at diskutere, hvad der skal ske med Europa. I den forbindelse har Socialistisk Folkeparti sammen med andre været hovedinitiativtagere til en åbenhedsalliance i september, som er blevet taget rig-

tig godt imod. Forventer ministeren, at det kommer til at udmønte sig i mere konkrete tiltag og resultater, når konferencen på et tidspunkt skal afrapportere? Det kunne være enormt interessant, og vi er i Socialistisk Folkeparti meget optagede af, at vi får mere åbenhed om, hvad der sker i EU og EU's arbejdsgange generelt. Jeg tror også, det kan være med til at skabe en større opbakning til alt det gode, vi får ud af vores EU-samarbejde.

I forlængelse af det har jeg set, at ministeren har givet nogle rigtig fine interviews for nylig om en kommende diskussion om Europas fremtid og vores europapolitiske aftale. Den skal jo drøftes på et tidspunkt – det står i hvert fald i forståelsespapiret, så det går jeg ud fra, at vi kommer til. Kan ministeren sætte lidt ord på, hvilken proces han forventer? Det spiller jo sammen med Konferencen om Europas fremtid, at vi også her i Danmark skal tale om, hvad vi har tænkt os at sigte efter i vores EU-samarbejde og Danmarks rolle i det. Vi har nydt rigtig godt af de foreløbige drøftelser, vi har haft spredt i forskellige temaer. Det har været meget givende, men hvad så nu?

Udenrigsministeren: Jeg ved, at Socialistisk Folkeparti med rette går rigtig meget op i åbenhedsalliancen og åbenhed generelt, og jeg er helt enig i det, der bliver sagt om åbenhed. Det vil vi arbejde videre med. Lige nu fokuserer jeg meget på at få afrapporteringer fra borgerpanelerne fra Konferencen om Europas fremtid, for jeg synes jo, at hele formålet med at have en konference, og det, der var lagt op til, var, at man skulle lytte til borgerne og deres prioriteter. Det sker så i morgen og i overmorgen langt om længe, så jeg håber også, at de vil lægge vægt på det. Jeg har i hvert fald hørt, at flere civilsamfundsrepræsentanter har lagt vægt på åbenhed. Regeringen vil gøre alt, hvad vi kan, for at holde det fokus og også se på de konkrete forslag.

Med hensyn til processen for den europapolitiske aftale ved jeg, at ordførerne er indkaldt til møde vist nok i næste uge, så jeg vil henvise til det. Men jeg synes jo også, at der i den grad er behov for at drøfte Europas fremtid. Vi står over for kæmpe geopolitiske udfordringer. Vi står over for en klimakrise, en udenrigs- og sikkerhedspolitisk krise, og en demokrati- og værdikamp, så jeg tror, at det er rigtig vigtigt, at vi tager os af det. Vi var også inde på det sidste år til møde med ordførere for partierne, og Socialistisk Folkeparti er kommet med rigtig mange vigtige ting til bordet. Parallelt med, at vi forbereder vores egen europapolitiske aftale, skal vi også lytte til, hvad borgerne siger og få deres betragtninger med. Det synes jeg, at vi skylder ikke bare danskerne, men også det, der kondenserer sig som nogle fælles europæiske prioriteter for borgerne for alle 27 EU-lande.

3. COVID-19 EU-koordination

– *Status*

Rådsmøde 3845 – Bilag 1 (samlenotat side 7)

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at fokus for drøftelserne primært vil være på tre forhold:

For det første forventer jeg, at vi vil gøre status for den generelle udvikling i epidemien. Omikronvariantens hurtige spredning i Europa betyder, at vi lige nu ser rekordhøje smittetal i flere medlemslande. Heldigvis bliver færre af de smittede indlagt. Dels fordi omikron ikke rammer så hårdt som andre varianter, dels på grund af den succesfulde vaccineudrulning i EU.

Over 80 pct. af alle voksne EU-borgere har fået 2 stik, og mange medlemslande er kommet rigtig langt med at få udrullet det tredje stik. Her i Danmark er vi helt i front – over 57 procent af alle danskere har fået det tredje boosterstik. Det er et af de absolut højeste tal i EU. Vaccinerne giver stadig den bedste beskyttelse, selv hvis omikron er mere resistent over for dem. Men fra Kommissionens og medlemslandenes side har vi samtidig forberedt os på det værste og allerede nu bestilt over 180 millioner vacciner tilpasset til omikronvarianten.

For det andet forventer jeg, at vi vil drøfte mobilitet og rejserestriktioner. Den reviderede rådshenstilling om indre grænser forventes vedtaget på rådsmødet. Vi har arbejdet for, at rådshenstillingen i videst muligt omfang skulle flugte med dansk tilgang, hvilket i vidt omfang er lykkedes. Der er således lagt op til en mere personbaseret tilgang, hvor coronapasset står centralt.

Samtidig har vi sikret en effektiv nødbremsemekanisme, der kan trækkes, hvis situationen pludselig forværres, som vi så det med omikrons fremkomst. Fra dansk side hilser vi det desuden velkommen, at gyldigheden af vaccinecertifikaterne i det europæiske coronapas fra næste måned vil være på 9 måneder efter fuldendt vaccination med 2 stik. Det er positivt, at vi med en fælles tilgang kan skabe større forudsigelighed for de europæiske rejsende.

For det tredje forventer jeg, at vi vil drøfte vaccinesolidaritet. Når det kommer til donation af vacciner, har EU leveret flest med over 255 millioner doser. Der er i alt givet tilsagn om at levere 700 millioner doser inden midten af 2022. Danmark har givet tilsagn om at levere 10 millioner doser, og 6 millioner af dem er allerede leveret. Vi vil understrege vigtigheden af, at EU får leveret på donation af vacciner til tredjelande, og vi vil igen opfordre Kommissionen til, i dialog med vaccineproducenterne, at løse de udfordringer, som vanskeliggør donation.

Søren Søndergaard: Vi har passeret 40.000 smittede i dag, og det kan vi måske leve med, fordi det er en relativt mild variant, men det kunne have været en meget mere alvorlig variant, som kastede folk på sygehuset i hobetal. Virussen muterer derude, og det sker først og fremmest, fordi verden ikke er vaccineret. At få verden vaccineret er helt afgørende for ikke at få en variant, der lige pludselig rammer for alvor. Det har vi diskuteret tit, og jeg skal ikke rejse spørgsmålet om WTO-TRIPS-waiveren i denne sammenhæng, men jeg vil spørge, hvad der menes, når man i samlenotatet skriver, at man ønsker, at Kommissionen har en direkte dialog med vaccineproducenterne for at få fjernet de juridiske hindringer, der forsinkes eller står i vejen for medlemslandenes vaccinedonationer? Kan ministeren mere konkret forklare, hvad vaccineproducenterne gør, der betyder, at

lande, f.eks. Danmark, ikke kan gøre noget ved den største epidemikatastrofe, vi har haft i nyere tid?

Kim Valentin: WHO har sagt, at rejserestriktioner ikke giver nogen merværdi, og at de bidrager til økonomisk og social stress i nogle lande. De anbefaler derfor, at man fjerner eller lemper dem. De peger desuden på, at mundbind, isolation, karantæne og vaccination kun skal ske ud fra en konkret risikovurdering. Det kunne jeg godt tænke mig at få en aktuel holdning til fra ministeren.

Udenrigsministeren: Jeg er helt enig med Søren Søndergaard i, at vi er ikke ude af pandemien, før hele verden er vaccineret, fordi der kan komme nye bekymrende varianter. Vi har set eksempler på det med omikron og delta.

Der spørges til vaccineproducenterne, og hvilke udfordringer der refereres til i notatet. Det er flere ting, men især i udviklingslande kan kapaciteten til at modtage vaccinerne fra producenterne være begrænsede. Producenterne stiller forskellige krav til, hvordan vaccinerne skal behandles for, at de kan anvendes, f.eks. for at man kan garantere for virkningen af dem. Det gælder f.eks. Astra Zenecavacciner, hvor der i øvrigt også er en vaccineskepsis i en række lande. EU og europæiske lande inklusive Danmark har doneret, men så ønskede man alligevel ikke at modtage i det pågældende land, fordi der er en skepsis specifikt over for den vaccine. Det tager desuden tid at forhandle de juridiske aftaler om ansvar med vaccineproducenterne – der stilles selvfølgelig også meget høje krav.

Vi ønsker – og jeg tror også, at det er det, Søren Søndergaard spørger til – mere smidige processer, og vi har brug for, at Kommissionen træder i karakter og bruger deres magt til at presse på. Det er ikke rimeligt, at vacciner, vi har bestilt og betalt for hos vaccineproducenterne, ikke kommer ud til lande uden for Europa, som har behov for dem.

Til Kim Valentin: Vi baserer os på sundhedsfaglige vurderinger og anbefalinger, og jeg kan ikke gå ind i det, som WHO siger generelt. Jeg vil henvise til vores egne sundhedsmyndigheder, og hvad de siger og anbefaler os politikere at gøre i forskellige sammenhænge. Men jeg har også noteret mig, at WHO anbefaler, at lande bør overveje at fjerne eller lempe internationale rejserestriktioner, især indrejseforbud. Vi har allerede ophævet det indrejseforbud, som vi indførte over for lande i det sydlige Afrika som følge af omikron, og regeringen følger løbende udviklingen og er i tæt dialog med andre europæiske lande og EU om behovet for rejserestriktioner.

Vi er også meget opmærksomme på, om restriktionerne generer borgere og erhvervsliv. Det skal vi i videst muligt omfang undgå, samtidig med at vi følger de sundhedsfaglige vurderinger. Det er også baggrunden for, at regeringen med et flertal af partierne den 12. oktober 2021 aftalte en forenklet rejsemodel, der så vidt muligt bevæger sig mod normalisering. Også i det lys er det glædeligt, at den nye rådshenstilling for de indre grænser i store træk flugter med den danske tilgang. Regeringen ønsker ikke at opretholde rejserestriktioner et sekund længere, end det er nødvendigt i denne situation.

4. Status for forholdet mellem EU og UK

– *Status/Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3845 – Bilag 1 (samlenotat side 10)

EUU alm. del (20201) – Bilag 207 (notat af 29/12-20 vedr. aftalen mellem EU og Storbritannien)

EUU alm. del (20191) – Bilag 428 (udvalgsmødereferat side 640 FO, forhandlingsoplæg forelagt EUU 6/2-20)

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at vi på rådsmødet vil gøre status over forhandlingerne mellem EU og Storbritannien om Nordirlandsprotokollen. De er forsat særdeles vanskelige. Kommissionens chefforhandler, Maroš Šefčovič, forventes samtidig at afrapportere fra sine møder med den britiske udenrigsminister, der er ny britisk chefforhandler, efter David Frost trak sig fra stillingen før jul.

Kommissionen fremlagde den 13. oktober 2021 en samlet pakke for Nordirlandsprotokollen, der har til formål at løse helt konkrete, praktiske udfordringer med protokollen. Senest kom Kommissionen den 22. december med yderligere konkrete forslag, der vil sikre den fortsatte forsyning af medicin fra Storbritannien til især Nordirland. Alle forslagene bygger på ønsker fra den nordirske befolkning og erhvervsliv. Forslagene er fra EU's side ikke blevet gjort betingede af en samlet løsning på Nordirlandsprotokollen.

Kommissionen har samtidig etableret de nødvendige systemer, som har til formål at sikre, at ikke-EU-godkendte lægemidler fra Storbritannien ikke kommer videre ind i de andre EU-lande. Der er med andre ord tale om en fleksibel løsning, som sikrer, at der ikke opstår problemer med forsyningen af medicin til befolkningen i Nordirland. Men som samtidig er skruet sådan sammen, at der ikke opstår en utilsigtet bagdør til EU's indre marked, og at der ikke skabes tvivl om sikkerheden for forbrugerne i Nordirland.

Fra britisk side har man erklæret sig klar til at se på de løsningsforslag, som Kommissionen har fremlagt. Det er en positiv udvikling – også i lyset af, at der er tale om en løsning inden for Nordirlandsprotokollens rammer, som den britiske regering jo ellers generelt har problematiseret.

Danmark støtter forslagene, der ligger inden for de generelle principper for dansk tilgang til forhandlingerne, som jeg redegjorde for over for udvalget den 18. november 2021: Nemlig at anvise praktiske løsninger på konkrete udfordringer inden for Nordirlandsprotokollens rammer.

Desværre har Storbritannien indtil nu ikke rykket sig nævneværdigt på andre områder. Og den britiske regering truer forsat med at aktivere artikel 16, som kan suspendere dele af Nordirlandsprotokollen, hvis den ikke opnår en tilfredsstillende aftale med EU.

Vi håber og arbejder forsat for en aftale. Men et forhandlingssammenbrud eller en længere periode med stilstand i forhandlingerne kan – som følge af den britiske tilgang – desværre stadig ikke udelukkes. Hvis briterne forsat insisterer på at genåbne den aftale, som vi indgik for bare 1 år siden, og hvis de fremprovokerer et forhandlingssammenbrud, må EU være klar med et robust mod-svar for at forsvare egne interesser.

Jeg håber naturligvis fortsat meget på, at det ikke kommer dertil, og at der findes en snarlig løsning ikke mindst af hensyn til befolkningen og virksomhederne i Nordirland. Det vil være det bedste for alle parter, og det vil skabe grundlaget for at komme videre med at udvikle et godt samarbejde mellem EU og Storbritannien.

Jeg vil henvise til min forelæggelse for udvalget den 18. november 2021 for så vidt angår de generelle principper, som Danmark vil pejle efter i det videre forløb.

Kim Valentin: For Danmark er det voldsomt bekymrende, at det ikke fungerer, for en stor del af de aftaler, vi indgik under brexit, påvirker faktisk danske forhold. Det bliver også nævnt her. Sidder vi med ved bordet, når der forhandles? Hvad gør vi rent faktisk for at få det til at virke? Jeg synes, at det vil være en katastrofe, hvis de bruger artikel 16 i denne sammenhæng. Vi skal have det på plads nu.

Udenrigsministeren: Vi koordinerer selvfølgelig tæt med Kommissionen. Jeg havde selv møde i efteråret med Šešćovič, som står for forhandlingerne fra Kommissionens side, hvor vi var meget grundigt nede i substansen, og jeg har fuld tillid til, at Kommissionen i den grad leverer på vores prioriteter.

Kommissionen har præsenteret en samlet pakke for Nordirlandsprotokollen, der har til formål at løse de helt konkrete praktiske udfordringer med inddragelse af f.eks. nordirske institutioner, told på fødevarer og lægemiddelkontrol. Pakken vil ifølge Kommissionen bl.a. halvere papirarbejdet knyttet til import af varer fra Storbritannien til Nordirland og reducere kontrolbyrden knyttet til dyr og animalske produkter med 80 pct. Kommissionen har desuden foreslået en lempeligere håndtering af transport af levende dyr mellem Storbritannien og Nordirland.

Danmark bakker fuldt op om Kommissionens pakke og målet om at finde helt konkrete og praktiske løsninger, men det er klart, at det ikke kan komme på tale at genforhandle Nordirlandsprotokollen. Det er også klart, at vi ikke kan acceptere løsninger, som sætter EU's høje standarder for fødevareresikkerhed, der jo gælder alle vores egne producenter i Danmark, og forbrugerbeskyttelsen på spil. Gjorde vi det, ville vi ende med også at udsætte vores egne forbrugere for fare.

5. Lovgivningspakke: Styrkelse af demokratiet og af valgintegritet

– *Præsentation*

KOM (2021) 0730

Rådsmøde 3845 – Bilag 1 (samlenotat side 14)

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at Kommissionen vil præsentere sin nye såkaldte demokrati-pakke. Pakken indeholder fire lovgivningsmæssige forslag samt en meddelelse. Der er tale om et forslag om regulering af politisk reklame, et forslag om omarbejdning af forordningen om europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde samt forslag om omarbejdning af direktiverne om valgret og valgbarhed til Europa-Parlamentsvalg og lokale valg.

Det franske formandskab lægger op til en første, overordnet drøftelse af hele demokratipakken. Det er vigtigt at understrege, at Rådets behandling af demokratipakken befinder sig i en meget indledende fase. De sidste danske sprogversioner blev modtaget for få dage siden, og der skal naturligvis ikke træffes beslutninger på rådsmødet.

Vi er i stadig i gang med at nærlæse forslagene og vil oversende særskilte grund- og nærhedsnotater for de enkelte dele af pakken. Derfor vil jeg på nuværende tidspunkt give jer en helt foreløbig og overordnet præsentation. Jeg forventer, at vi kommer tilbage til de enkelte forslag i udvalget, i takt med at de skal behandles individuelt.

Samtidig vil jeg for en god ordens skyld nævne, at to af forslagene hører under indenrigs- og boligministeren. Det gælder forslagene om EU-borgeres ret til at opstille og stemme ved henholdsvis lokal- og EP-valg, mens et hører under kulturministeren. Det gælder forslaget om regulering af politisk reklame. Jeg har til gengæld ansvaret for forslaget vedrørende de europæiske politiske partier og fonde.

Helt overordnet kan man sige, at Kommissionen med demokratipakken har både en defensiv og en offensiv dagsorden. Den defensive dagsorden handler om at sikre frie og demokratiske valg i en tid, hvor vi oplever forsøg på indblanding i vores demokratiske processer – også fra kræfter i udlandet. Det gælder bl.a. andet bedre beskyttelse mod forskellige former for manipulation. Her er der et stort fokus på den rolle, som digitale platforme har fået i forhold til demokratiet. Derfor ønsker man f.eks. at regulere politisk reklame. Samtidig vil man også beskytte mod mere direkte angreb bl.a. i form af desinformation, cyberangreb og misbrug af personlige data. I den forbindelse bliver der lagt op til et styrket samarbejde mellem forskellige myndigheder og eksperter på tværs af medlemslandene.

Den offensive dagsorden handler om at fremme deltagelsen ved lokale valg og valg til Europa-Parlamentet for de mange mobile EU-borgere, der lever i et andet medlemsland end deres hjemland. Samtidig lægger forslaget op til at give de europæiske politiske partier mulighed for at spille en større rolle, men også til at skabe øget transparens og kontrol omkring partierne og deres anvendelse af EU-midler.

Hvis vi dykker ned i de enkelte retsakter, så har det første forslag om politisk reklame til hensigt at øge gennemsigtighed i politisk reklame og relaterede tjenester. Reglerne skal gælde for udbydere

af politiske reklametjenester. Formålet er dels at bidrage til et velfungerende indre marked for politisk reklame med en høj grad af gennemsigtighed, dels at beskytte borgernes personoplysninger ved at fastsætte regler for anvendelse af såkaldte målretnings- og forstærkningsteknikker i politisk reklame.

Det andet forslag er en omarbejdning af forordningen vedrørende europæiske politiske partier og fonde. Formålet er bl.a. at øge kravet til transparens om anvendelsen af midler samt at skærpe kravet til kontrol med modtagelse af større donationer. Det stiller vi os umiddelbart positive over for – vi har også herhjemme stiftet bekendtskab med problematisk anvendelse af EU-midler. Forslaget stiller også tydeligere krav om efterlevelse af EU's grundlæggende værdier.

Kommissionen lægger med forslaget også op til at ophæve det hidtidige eksplicite forbud mod, at europæiske politiske partier kan føre kampagne i forbindelse med nationale EU-folkeafstemninger. Selv om vi er meget tidligt i processen, må jeg sige, at jeg er ganske bekymret for det forslag. Vi er i gang med at afklare og analysere, hvad det konkret indebærer. Alt i alt er der tale om et omfattende forslag, som vi skal analysere i dybden. Det er vi i fuld gang med.

Det tredje og fjerde forslag i demokratipakken handler om at omarbejde to direktiver, som vedrører valgret og valgbarhed for såkaldte mobile EU-borgere. Dvs. borgere, der er bosiddende i et andet EU-medlemsland end deres hjemland. Kommissionen skønner, at det drejer sig om flere end 13 millioner mennesker. De mobile EU-borgere skal bl.a. oplyses bedre om deres muligheder for at stemme og stille op til Europa-Parlamentsvalg og lokale valg, så de nemmere kan udnytte deres rettigheder.

Helt overordnet støtter regeringen demokratipakkens hovedformål. Det gælder ikke mindst ønsket om at beskytte vores demokratiske processer på et tidspunkt, hvor vi ser flere og flere forsøg på indblanding. Vi synes, at den berører en række relevante problemstillinger. Men som nævnt befinder vi os stadig meget tidligt i forhandlingerne.

Vi vil vurdere og tage stilling til pakkens konkrete lovgivningsmæssige forslag, i takt med at de behandles. Lige nu er der brug for at få afklaret en lang række spørgsmål med Kommissionen, så vi kan komme til bunds i alle detaljerne, og vi vil løbende vende tilbage til udvalget både på skrift og på vores møder. Hvis der er interesse for det, stiller jeg desuden gerne op til en teknisk briefing vedrørende forslaget om politiske partier og fonde.

Søren Søndergaard: Jeg vil godt starte med at give ministeren fuldstændig opbakning til at være kritisk over for forslaget om, at EU-politiske partier og fonde økonomisk skal kunne blande sig i lokale eller nationale valgkampe og folkeafstemninger. Og måske netop fordi vi er tidligt i processen, synes jeg, at det er vigtigt, at den melding, som ministeren antydede, også bliver sagt.

Danmark er jo et relativt rigt land, men der er små lande, der økonomisk har meget færre ressourcer til deres rådighed. Man kan risikere, at der lige pludselig udbryder stedfortræderkrig, hvor milliarder af kroner kan blive kastet ind fra de store politiske partier og fonde i lokale folkeafstemninger, eller måske endnu værre – at kun den ene part blander sig. Jeg kan simpelt hen ikke forstå, hvorfor de europæiske skatteborgere skal bidrage til det.

Kim Valentin: Der er indkommet høringsvar fra DR, TV2 og Dansk Industri, som vi ikke har fået. Kunne vi få dem tilsendt? Det ville være ganske rart at kunne få lov at læse det. Jeg ved godt, at de

kommer i forbindelse med grund- og nærhedsnotatet, men det kunne være dejligt, at de var lagt med nu.

Udenrigsministeren: Til Søren Søndergaard: Jeg vil gerne studere forslaget meget nærmere, men min umiddelbare holdning er, at en folkeafstemning er en national beslutning, som man nationalt organiserer, finansierer og finder en ordning på. Det har vi gjort i Danmark ad nogle omgange med varierende resultat, afhængigt af hvordan man ser på det.

Vi har lige modtaget demokratipakken, men jeg vil umiddelbart udtrykke fuldstændig enighed i den udtrykte skepsis med hensyn til forslaget om politiske partier og fonde. Jeg vil også søge at finde ud af, hvad der er sket i Kommissionen, siden de lige pludselig synes, at det er en god idé. Med min og Søren Søndergaards fortid i Europa-Parlamentet frygter jeg lidt, at vi godt ved, hvor idéen blev pushet fra – det ville ikke være overraskende, hvis det kom fra Europa-Parlamentet. Apropos Konferencen om Europas fremtid og borgerpaneler og afrapporteringer er jeg også spændt på at se, om det er borgerne, der får lov til at få deres budskaber igennem, eller om det er visse europaparlamentarikere, der har brugt denne ramme til at sætte deres egen dagsorden. Det bliver spændende – jeg vil ikke være overrasket, hvis det i høj grad er det sidste.

Til Kim Valentin: Høringssvarene kommer sammen med grund- og nærhedsnotatet inden så længe, og som jeg nævnte før, er der to andre ministre involveret, kulturministeren og bolig- og indenrigsministeren.

Kim Valentin: Det er rart for os at få høringssvarene, når de foreligger, så vi kan læse dem igennem – vi er jo et meget læsende udvalg.

6. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 15.10.